

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE WIE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 105:2

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr K. Fernhout, Baarn; Drs D. J. Galle, Haarlem; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; A. Janse, Bigghekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswold; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroot, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielema, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Drukkers-Uitgevers:
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Uit Dr A. Kuiper's *aesthetische Studien*. III. — Uit de Schrift: Terstond opgeklommen. (Matth. 3:16a.) — Kerkelijk Leven: De nieuwe psalmberijming. II. Voorstel-Polman-v. d. Vegt. Jaarboek Geref. Kerken. — Even Parkeer: Gelukkig gemeentelieven! — Vakwetenschap en Praktijk: Het sterilisatie-vraagstuk X. (Slot.) — Uit het Pol. en Soc. Leven: Kerkelijk en onkerkelijk Nederland. V. — Uit de Historie: Dr A. Kuiper Sr. over de „onsterfelijkheid der ziel”. — Perschoonw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Uit Dr A. Kuiper's *aesthetische Studien*.

III.

In dit artikel stellen we ons voor te onderzoeken, wat Kuiper's denkbeelden zijn over de verhouding van het schoon en het goede. Wederom zullen we veel moeten citeren.

En wel allereerst uit *Het Calvinisme en de Kunst*. De kunst en het schoone moeten worden „thuisgebracht onder het hoogere en rijkere begrip van Heerlijkheid. „Heerlijk” is God zelf, en dit heerlijk-zijn bestond voor God reeds eer de wereld was; want Christus bidt: „Verheerlijk Mij met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was”. Toch staat ze, ook eer die schepping er is, met de schepping die komen zou, in verband, en drukt in God die majesteit uit, waardoor Hij zijn goddelijke volkomenheid met den hoogsten luister in een wereld kan doen uitstralen, om ze uit die wereld aan zichzelf terug te kaatsen. Van Gods onzinnelijkheid, zegt Paulus, is in de schepselen tweemaal kennelijk: vooreerst zijn „eeuwige kracht”, waardoor Hij ze schiep en in stand houdt; maar ook ten andere zijn „goddelijkheid” of *θεωτης*; en deze *θεωτης* is nu juist het stempel van goddelijke volkomenheid, dat, op creatuurlijke wijs, in elk schepsel naar zijn mate en zijn aard kan afgedrukt.... Deze *θεωτης* nu straalt God uit, zoowel in de geestelijke als in de stoffelijke sfeer van zijn schepping.... Heerlijkheid blinkt in het nieuwe Jeruzalem, maar heerlijk heet ook de geestelijke kerk, die vleek noch rimpel heeft. En beide liggen vereenigd in wat de Psalmist roemt: „Uit Sion, de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende!.... Niet alleen ziel en lichaam kan schoon zijn, maar ook de persoon, die beide als orgaan bezit; en heerlijk eveneens de gedachte en het woord, de stemming en de daad, waarin zijn persoonlijkheid zich afspiegelt.

Staat nu het stempel van deze *θεωτης* op eenig schepsel (altoos naar zijn aard en mate) zoo extensief als intensief zuiver afgedrukt, dan is zulk een schepsel verheerlijkt. Is deze doordringing, dank zij gebrekkige ontwikkeling, nog onvolkomen, dan kan er wel Schoonheid blinken, maar nog geen Heerlijkheid.” (10 vlg.)

Op pag. 62 voegt hij hieraan toe in een noot, dat „de *θεωτης* niet op Gods wijsheid, op Zijn goedertierenheid enz. ziel, maar wel terdege op dat stempel van het goddelijke, dat en in de geestelijke en in de stoffelijke sfeer door den Maker op al zijn maaksel gedrukt is. Dus ook zijn wijsheid, zijn goedertierenheid, enz., maar in alle deze niet het wijze, het goede op zichzelf, maar het goddelijke stempel der volkomenheid, dat erin blinkt.”

En op pag. 64: „Het grondverschil tusschen het heerlijke en schoone is, dat wij het heerlijke passief ondergaan, terwijl wij het schoone actief in ons opnemen. Vandaar dat al het hemelsche voor ons in onzen gezonden toestand

niet schoon, maar heerlijk is. Verplaatsen we ons echter in den toestand, waarin eens die hemel onze wereld zal zijn, dan wordt het denkbeeld van schoon ook op de hemelsche dingen toepasselijk.”

Om te resumeeren: het schoone is voor Kuiper daár waar de goddelijke volkomenheid, zij het op onvolkomen wijze, doorschijnt. Ontmoet dit doorschijnen geenerlei tegenstand meer, dan wordt gesproken van het heerlijke. Een niet al te streng te nemen onderscheiding; want het schoone wordt onder het begrip van heerlijkheid opgenomen, van Sions volkomenheid der schoonheid is sprake en, onder verwijzing naar verscheidene Schriftuurplaatsen (in noot 28), bezigt Kuiper het woord heerlijk ook in toepassing op wat den mensch hier op aarde eigen kan zijn.

Het heerlijke of, zooals we nu ook wel mogen zeggen, het schoone in God is dus die goddelijke volkomenheid, welke Zijne deugden, waaronder Zijn goedheid, glans verleent. Eveneens in den mensch is het goede schoon. Nu wordt de band tusschen ethiek en kunst aldus gelegd: „Het ethische moment moet bij de kunst niet als toom voor het te wilde paard dienst doen, maar uit de kunst-idee zelve moet ge den eisch afleiden, dat eenzijdig zinnenschoon, waar geen schoon der ziel, en geen schoon in de verbinding tusschen lichaam en ziel, aan beantwoordt, reeds uit aesthetisch oogpunt onbevredigd laat. Schoon, dat niet in een deel, maar harmonieus als schoon van het geheel uitkomt, kan nooit met het ethisch moment in strijd geraken.” (aant. 59).

Het Calvinisme (en de Kunst), de Stone-lesing, stelt niet alleen de kunst naast de religie, maar ook het intellectuele en het ethische leven. Vier takken, zelfstandig uit den stam van het leven opkomende! (144).

De opvatting van de „goddelijkheid” als „de zuivere harmonie, de zuivere evenredigheid van het schoone” keert hier terug (151).

In Griekenland heeft het kunstleven zijn zelfopenbaring gevonden; deze blijft „klassiek, toonevend en voor altoos heerschend” (157). Zijdelings althans heeft deze opmerking voor ons probleem belang: aesthetisch verderf in de Grieksche, „innerlijk geheel verkankerde wereld” (vgl. pag. 152) schijnt Kuiper niet zoozeer te bespeuren.

Daarentegen: „te volbloedige kunstzin, die de conscientie in bloedarroede doet verbleeken, (loopt) op een onschone disharmonie uit die ons het *καλοκαγαθον* doet ontglippen” (147).

De nevenstelling van het ethische en het aesthetische leven trekt hier zeer de aandacht, al wordt in het laatste citaat blijkbaar weer beider onafscheidelijkheid aangenomen.

Gaan we over tot *De gemeene Gratie* (in *Wetenschap en Kunst*). Eerst spreekt de auteur onbevengend over „geestelijke schoonheid” in het godsdienstig leven en van den Reformatieschen eeredienst „die zijn kracht alleen zoekt in het geestelijk schoon der ziel” (48).

„In haar hoogere sferen moet (de Kunst) wel tot het verhevene opklommen (volgens de rectorale oratie een bijzondere vorm der goddelijke volkomenheid), en in dat verhevene ontmoet ze vanzelf immers de wonderen der religie, neemt die in zich op, en reproduceert ze in kunstvorm” (50).

Het schoon heet van God onafscheidelijk. Gode is immers de heerlijkheid (een hoogere graad van het Schoone) tot in eeuwigheid (56). Onder het schoone is te verstaan de „Goddelijkheid” (61). Dit alles herinnert sterk aan *Het Calvinisme en de Kunst*.

Maar nu het bevreemdende: even later wordt de vraag, of het Schoone al dan niet ook in het geestelijke bestaat, aldus beantwoord: „Het spraakgebruik neemt dit metterdaad aan. Men spreekt van een schoon karakter, van een schoone daad, van een schoone gedachte, van een schoone ziel

zelfs. En in dien zin zou het dus allerminst ongerijmd zijn, te zeggen, dat God schoon is. Toch zij men hiermede voorzichtig. Vroeger gebruikte men onder Christenen zulk een uitdrukking nimmer, en ze kwam op uit de Platonische school, die aan het begrip van Schoon een geestelijke duiding gaf, door te spreken over het dusgenaamde *kalokagathon*, d.i. van het „schoon-goede... De geschapen wereld vertoont ons nu eenmaal de tegenstelling tusschen het zichtbare en het onzienlijke, tusschen het stoffelijke en het geestelijke, en bij elk dezer twee komen eigenaardige hoedanigheden voor: de stof is zwaar, licht, hard of soepel, en zoo ook schoon of leelijk; het geestelijke daarentegen is goed, verstandig, vernuftig, zondig of heilig.... Het Schoon en het Heerlijk blijven... eigenschappen van de uitwendige verschijning der dingen, die slechts overdrachtelijk op den geest kunnen worden toegepast.... Alleen van de dichtkunst zou men kunnen zeggen, dat zij louter geestelijk is, doch ook dit berust op misverstand. Het woord is de stof waarmee de poëzie schept, en het woord is op zich zelf niet geestelijk, maar het stoffelijk kleed van de geestelijke gedachte” (62—64).

Hiermede verloochent Kuiper de rectorale oratie. Men ziet het reeds uit de boven gegeven aanhalingen; waaraan we echter, om het contrast te markeeren, nog een tweetal toevoegen, aan dezelfde rede ontleend: „God is een Geest; zoolang men dus het schoon blijft binden aan de waarneming der zinnen, sluiten de begrippen van God en Schoon elkaar uit; en wordt of de aestheticus ongodsdienstig, of de godsdienstige mensch een vijand van het schoone.... Als zelfs van een predikatie als vaste term het predicaat „mooi” geldt, en men bij een gebed zelfs van „schoon gebeden” spreekt, dan is dit geen fout, maar een zeer hooge opvatting van onze dorst ook naar geestelijke harmonie” (73).

Of de vroegere dan wel de latere denkwijze onze voorkeur verdient, komt thans nog niet aan de orde. Genoeg, zoo vaststaat, dat Kuiper op een uitermate belangrijk punt met zijn eerste opvattingen radicaal heeft gebroken.

Pro Rege (deel III) herinnert, als de vorige studiën, aan Rom. 1:20.

De onderscheiding van „schoon” en „heerlijk” vinden we terug (494 vlg.), met de verduidelijking, dat het „niets dan een taalonderscheiding” is voor verschillende gradatiën van eenzelfde zaak” (515).

Zoo blijft dus het schoonheidsbegrip van toepassing op den geest en wat des geestes is. Vandaar, dat een, voor het oog afstootende, dier-offerende „heerlijk en schoon” wordt gemaakt door de liefde van den offeraar. Schoonheid was er van den beginne in het eeuwige Woord, dat Gods vermaken vormde „toen er nog niets creatuurlijks bestond, en het schoone zich dus nog niet aan eenig stoffelijk iets kon hechten” (502 vlg.).

We realiseren ons, dat dit een streep haalt door de kritiek van *De gemeene Gratie*!

Des te meer bevreemdte het ons, dat tenslotte toch weer het goede en het schoone worden gezien als tot twee geheel verschillende sferen behoorend: „In de wereld van het Schoone is met ons denken niets uit te richten, en met de wet van het zedelijke komt de Schoonheidskunst zelfs gedurig in botsing. De drie sferen van het Ware, Goede en Schoone mogen daarom naast elkaar liggen, en soms ten deele over elkaar heenschuiven, maar toch blijven ze drie eigen, drie zelfstandige sferen, die elk een eigen wereld in het leven roepen. Vandaar, dat ook de wereld van het Schoone uit zichzelf moet worden verstaan” (492).

Door van een mooi betoog en een mooie daad te spreken haalt men de drie sferen door een. Het eerste behoort thuis op het terrein van het Ware, het tweede op dat van het Zedelijke,

„en alleen een mooi beeld of een mooie gedachte in de sfeer van het Schoone" (493). „De wereld van het Schoone is een zelfstandige wereld, die zich aan geen belijdenis binden laat... Wel kan ook deze band (n.l. van de Evangeliebelijdenis, D.) worden aangelegd, en voorzoover de Kunst hierdoor in enger zin Christelijke Kunst werd, bereikte ze op meer dan één gebied het hoogste" (556). Reeds in het laatste citaat verradt zich de weifeling.

Hiermede reikt Kuyper aan de Kunst geen moreelen vrijbrief uit. Veeleer laakt hij „de pretentie, dat de kunst een onafhankelijk en geheel zelfstandig verschijnsel in het menselijk leven wil zijn, dat zich aan de wet van het Heilige niet heeft te storen, alsof „de wet van het Schoone moet heerschen boven elke andere wet" (528 vlg.).

Willen we dit juist beoordeelen, dan moeten we er op letten, dat ditmaal niet (gelijk in de Stone-lezing) naast de bovengenoemde trias van het ware, het goede en het schoone de religie zich een plaats kiest. Dit is van meer dan formeele beteekenis.

Nog altoos blijft het Kuyper's meening, dat de schoonheidswetten met die der ethiek niets van doen hebben. Maar boven beide staat de religie als algeheestster en vergt, dat alles en allen voor haar zwichten. Dit is, dunkt ons, de zin van die passage, waarin hij de emancipatie van de religie voor de kunst noodlottig acht, er aan toevoegend: „Rekent men uitsluitend met de ethische wetten, en met de wetten van het Schoone, dan is het te begrijpen, dat het Schoone zich de wet niet laat stellen door wat buiten zijn sfeer ligt en alleen aan de wet van zijn eigen sfeer gehoorzaamt" (579).

Zijn we met de lectuur van Pro Rege zoover gevorderd, dan herinneren we ons niet zonder bevreemding de (in ons vorig artikel besproken) distinctie tusschen het neutraal genoemde, formeel Schoone en het zakelijk Schoone, welke laatste te zoeken is in de inspiratie van den kunstenaar. Deze inspiratie echter is niet altijd uit den hooger, even goed kan ze uit de diepte opkomen en dan pogen „het zondige, het zinlijke, het wellustige, het revolutionaire tot schoone uiting... te brengen" (531 vlg.).

Hiermede stemmen echter weer voortreffelijk samen de bladzijden, gewijd aan den schoonen Christus en Zijn beteekenis voor schoonheid en Kunst (534 vlg.).

Wie het betoog uit Pro Rege met aandacht volgt, voelt zich voortdurend van links naar rechts geslingerd en vice versa. Hier het streven de sferen van het goede en schoone zooveel mogelijk gescheiden te houden, ginds de overtuiging, dat het ethisch goede (het „zakelijk Schoon" in een kunstwerk) schoon is, het demonische afschuwwekkend. In deze richting trekt de gang der gedachten van het geheele werk, zonder de daartegenin werkende krachten te kunnen neutraliseren.

Trachten we uit dit alles de slotsom te trekken om eigen standpunt te bepalen.

We merken op hoe Kuyper zich keer op keer weersprak, toen hij eenmaal zijn oorspronkelijken gedachtegang had losgelaten. Dit behoeft ons niet te verwonderen.

Wie de schoonheid aan de stoffelijke verschijning bindt, is tenminste één mijl met het materialisme meegegaan. Wat een kunstwerk van hooger orde zijn schoonheid geeft, is niet allereerst kleur, lijn of klank, maar de levende, organiserende idee, welke zich stoffelijk objectieveert voor oog en oor. Iets dat bij de meest spiritueele der kunsten, die van het woord, het duidelijkste spreekt. Kuyper's tegenargument, dat het woord omschrijft als stoffelijk kleed der geestelijke gedachte, is niet proefhoudend. In het woord (niet gedachtekleed, maar omkleede gedachte!) huwen geest en stof. Tenzij men het litteraire schoon wil beperken tot den woordklank, zal men moeten toegeven, dat daarin het geestelijke primeert. En zoo iemand, dan is de principieele bestrijder van Kolléwijnianen en „Tachtigers", die Kuyper was, daarvan overtuigd geweest.

Het spraakgebruik, dat een „mooie preck" en een „mooie daad" kent, wordt door Kuyper in De gemeene Gratie gewraakt. Het zij zoo. Stellig ontspont althans één zijner motieven aan zijn diep inzicht in het gevaar van veraesthetisering van zedelijke begrippen. We noemen iets niet zedelijk goed, omdat het schoon is; wel omgekeerd. Ook omspannt het begrip „schoon" zulk een eindelooze veelheid en verscheidenheid van objecten, dat het kleurloos wordt, zoodra het ethische termen wil vervangen. Doch dit wezenlijk gevaar verleide ons niet tot de misschien even gevaarlijke isoleering van de ethische en aesthetische sferen.

Want dit spraakgebruik mag men wantrouwen, dat van de H. Schrift is onaantastbaar. En dit weet van schoonheid in Sions Koning¹⁾, Zijn bruid²⁾, Sion zelf³⁾ en van de heerlijkheid des

Heeren, van Christus en eers van de Zijnen. Nu mag men van meening zijn, dat Kuyper het Bijbelsch heerlijkheidsbegrip dikwijls verengt en te uitsluitend aesthetisch verstaat, dat het aesthetische een zeer belangrijk moment daarvan uitmaakt, ik bedoel, dat het woord in veel gevallen doet denken aan pracht, aan glans en luister, dat is wel duidelijk.⁴⁾

Dus steunt niets in de Schrift het vermoeden, alsof dit maar een oneigenlijke, een figuurlijke wijze van spreken zou zijn, zoodat de heerlijkheid eigenlijk wel een ster of een mensch, maar niet Gode zou toekomen.

Indien dan de Schrift ons zoo voorgaat en reeds de kunst ons leert het schoone niet als slechts de stof aanklevend te beschouwen, ook al zoekt het stoffelijke uitdrukkingsvormen, dan beweegt zich het betoog van de rectorale oratie in Schriftuurlijke lijn met in God de Schoonheid te zoeken, als bron van het creatuurlijk schoon, verdeeld over stof en geest. Datgene, waarin God Zijn verlustiging vindt, is schoon. Zichzelf volkomenlijk behagend is Hij volleschoon in al Zijn deugden. Zoo komt ook Paulus tot zijn doxologie, zijn „verheerlijken" van God om Zijn wijsheid, kennis, oordeelen, wegen, aan het slot van Rom. 11. Dit bewijst tevens, het worde terloops opgemerkt, hoe weinig grond er is voor Kuyper's bewering, dat we in de wereld van het Schoone met ons denken niets uit kunnen richten.

Is dit juist, dan valt aan onderlinge onafhankelijkheid der wetstelsels van goedheid en schoonheid geen oogenblik meer te denken. Een onzedelijk kunstwerk verdient dan niet afkeuring om redenen buiten de schoonheid gelegen, maar schendt óók aesthetische normen. Vandaar een gevoel van weerzin bij den normaal reagerenden mensch. Verandering „van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest"⁵⁾ zal onze aesthetische reacties steeds meer zuiveren en verfijnen.

Zoo vallen we, zonder ons te binden aan Kuyper's uitlegging van de termen „heerlijkheid" en „goddelijkheid" en met inachtneming van vroeger gemaakte reserves, de hoofdstrekking der rectorale oratie met overtuiging bij. Vonden we in latere geschriften afwijkende en moeilijk te verzoenen denkbeelden, dan was het toch Kuyper zelf, die den uitweg wees.

Met twee opmerkingen worde dit artikel (en daarmee deze korte reeks) besloten. In de eerste plaats geldt wat hier van de verhouding tusschen het schoone en het goede werd betoogd, m.m. ook van het schoone en het ware. In de tweede plaats hebben we ons te wachten voor de conclusie, dat de sferen van het goede en van het schoone zouden samenvallen. Niets is minder waar. De schoone, maar van rede afwijkende vrouw uit het Spreukenboek leert het ons wel anders. Degelijkheid van strekking in een kunstwerk waarborgt niet, dat de kunstenaar de degelijkheid als schoonheid heeft gezien en geobjectiveerd. En gemeene Gratie bewaart veel formeele schoonheid als draagster van verwerpelijke materie.

K.

D.

4) We verwijzen hiervoor naar Kittel, *Theol. Wörterbuch* n. N.T. s.v. doxa. Een goed voorbeeld in Matth. 6:29.

5) Vgl. 2 Cor. 3:18.

UIT DE SCHRIFT

Terstond opgeklimmen.

En Jezus, gedoopt zijnde, is terstond opgeklimmen uit het water. Matth. 3:16a.

Voor degenen, die in het geloof — niet slechts uit modezucht of uit navolging, maar in het geloof — zich door Johannes lieten doopen, was het oogenblik, waarin ze opklimmen uit het water, er één van groote vreugde. Immers, de Doop van Johannes was niet uit de menschen, doch uit den hemel; God gaf dien Doop en sprak in dit teeken tot den doopeling.

Eerst daalde deze af in het water. Daarin zei God tot hem — en de doopeling aanvaardde dit Goddelijk getuigenis geloovig, in verootmoediging —: „wat u aangaat, er is voor u geen verwachting; gij zijt slechts bestemd voor den dood, om onder te gaan, evenals gij nu ondergaat en sterft in het water."

Maar dan krom de doopeling op uit het water en daarin sprak God tot hem — en ook dit Goddelijk getuigenis aanvaardde de doopeling geloovig, nu in ontroerende blijdschap —: „doch wat Mij aangaat, er is voor u wel verwachting; Ik heb u bestemd om op te staan tot een nieuw leven, evenals gij nu opstaat uit het water; Ik schenk u dat nieuwe, ware leven; en in den Doop geef ik u er een heerlijk teeken van!"

Dan mocht de doopeling juichen: „ik was onrein, maar de Heere reinigt mij, volkomen — zie mijn schoone vleesch, waarmee ik opklim uit het water; is dat niet de sprake Gods van de vergeving mijner zonden? Ik, die door mijn ongerechtigheden geen recht meer had, te behooren tot

het volk Gods, die daar buiten stond, ik mag intreden in het Koninkrijk der hemelen! Het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden!"

* * *

Christus heeft zich in het geloof laten doopen; Hij is in het geloof afgedaald in het water, belijdend de misdaden van Zijn volk; Hij is ook in het geloof opgeklimmen uit het water en is daarin door Zijn God vertroost.

't Is wel heel opmerkelijk, dat Mattheus op het opklimmen uit het water zulk een sterken nadruk laat vallen. De eigenlijke Doopshandeling wordt niet met zooveel woorden verhaald; slechts wordt in een bijzinnetje gezegd: en Jezus, gedoopt zijnde. Maar in een hoofdzin, als een feit, dat de aandacht moet spannen, wordt gewezen op het opklimmen uit het water. Ja, er wordt nog afzonderlijk gezegd, dat Christus dit terstond heeft gedaan¹⁾. Hierdoor wordt ons geloofsvooroordeel bevestigd, dat het opklimmen uit het water niet slechts een handeling was, die nu eenmaal volgen moest op het eerst afdalen in het water, doch dat het een geloofsdaad was, waarin Christus de sprake Gods in den Doop geloovig aangreep, de Heiland verlangde ernaar door Zijn God vertroost te worden, Hij haastte naar dien troost, dus krom Hij terstond op uit het water.

Had Zijn God niet tot Hem gezegd: „Uw bestemming is de dood, de ondergang, evenals Gij nu ondergaat in het water"? En Christus had gebedd onder die sprake Gods, die in het teeken van den Doop zoo klaar tot Hem kwam. Hij had gesproken: „Moet Ik ondergaan? Moet Ik sterven? Vader, Ik wil!" En Hij was afgedaald in het water, Hij had Zich door Johannes, door God laten onderdompelen, den dood tegemoet.

Maar daarom haakte Hij er ook naar, om terstond op te klimmen uit het water, om ook daarin de sprake van Zijn God te hooren: „Uw bestemming is — door den dood heen — het leven, het eeuwige leven, voor Uzelf en voor Uw volk! Neen, al moet Gij ondergaan, Ik laat U niet in den dood, want Ik zal Uw werk, het werk der verzoening aannemen, en dan moogt Gij, met al de Uwen, intreden in Mijn hemelsch koninkrijk."

Zou Christus daarin niet juichen? Is dat geen sterke vertroosting, als Hij, reeds bij het openlijk aanvaarden van Zijn ambtelijken dienst, de verzekering van Zijn Vader ontvangt: „!Gaat wel door lijden, maar tot heerlijkheid! Gij zult Uw werk der reiniging voltooien, zoodat Ik 't volkomen goedkeur; zie maar naar uw schoone vleesch, een teeken van Mijnentwege hiervan. Gij zult door den ondergang heen komen tot de opstanding uit de dooden!"

En Christus, ons in alles gelijk geworden, wilde dien troost geen oogenblik missen; Hij krom op, terstond!

* * *

Enkele jaren later ging Christus den dood in! God verliet Hem. En Satan zei: „Voor U is geen verwachting, dan de eeuwige dood." Toen was Christus zeer bang.

Maar, was Hij niet gedoopt? Opgeklimmen uit het water? Toen heeft Christus, mee door dit teeken, Zich vastgeklemd aan Zijn God en gesproken: „Ik geloof in God. Ik geloof Gods teeken. Ik geloof de opstanding uit de dooden." 's Gr. F. d. V.

1) Meerdere exegeten willen dit „terstond" meer verbinden met het volgende (de hemelen werden geopend, enz.) omdat het toch vanzelf spreekt, dat Christus dadelijk uit het water op den oever krom; dus op deze manier: terstond, nadat Jezus opgeklimmen was uit het water, werden de hemelen geopend, enz. Dat zou geoorloofd zijn, wanneer het opklimmen door een participium was meegedeeld. Kan dat echter wel, nu 't in een hoofdzin is gezegd? Bovendien, uit Lucas 3:21 blijkt, dat er toch eenige tijd, zij het een heel korte, verlopen is, eer de hemel geopend werd, want Jezus was na den Doop (partic. aoristi) reeds in gebed, aan het bidden (partic. praesentis), toen de hemel geopend werd.

KERKELUK LEVEN

Een nieuwe psalmberijming. (II.)

Hebben we verleden week een loffed gezongen op de capaciteit van Ds Hasper, en op vele deugden van zijn nieuwe psalm-„berijming", thans moeten we ook wel enkele bezwaren ontwikkelen. De zaak van het gebruik der psalmen is ernstig genoeg, en ook veelzijdig genoeg om nauwlettend toe te zien, hoe men verbetert, en op welke punten het geschiedt, en of inderdaad alles verbetering is.

Laat mij maar beginnen met de kwestie van de lengte. Men kan een dichter niet verzen en strofen laten leveren „op maat". Maar de berijmer is toch aan de „maat" van het werk van den dichter gebonden. In dien zin n.l. dat hij geen konstitutieve gedachten, die in het oorspronkelijke gedicht liggen uitgedrukt, mag verwaarloosen. Anders kan men niet meer van een „berijming" spreken. Ik ben op dat woord niet gecharmeerd; maar het houdt in elk geval in, dat de „berijmer" zich bindt aan den

dichter ze van Isra- werkt " niet gebre „voorwoor- „hier aang- No kán- strak. He- Ds Haspe- van het a- resultaat, er zijn g- voormalig- inkorting- betering m- klaarbaar „schilder- slot van

Die laan- dacht en- blijkbare- de rijmer- klaarder- parafrase- weer à la- heid zit c- iedere v- rijming) gese in. D- de Kantie- klaring G- Godes") e- door hen- dit versta- die God g- beschrme- het proble- gedachte), verhaspel- van de ke- geen psalm- Kort en k-

Aardsch- In zulke- ste. Zij- tittels en- al ontkon- vaar van- gestelde- Maar es- „tittels er- soms zelfs- spijt heeft- dan eens- Hoe zou- 119, die i- in deze n- berijming- gediend; en we zij- tegendeel- wensch v- hen, die m- den gansen- met voete- van een r- dikant, di- nieuw tes- der psalm- of onder- laten zin- gebeuren, oude berij- verzen n- berijming- de berijm- woorden. willen he- we hem e- zal, met- meerde z- dan als w- groot geb- zang. U- ting" aan- fout. Als- is, zonder- de onder- dan voel- grif toege- uitspreken- het mes- Gods Woe-

En nu- verkorting- beelden. „coupletter- nog in ge- opvallend (12); Ps. 2 (3½); Ps. 26:5 (11); Ps. Ps. 40:5

1) Cf. Ridderbos op Jes. 33:17 (K. V.).

2) Psalm 45:12.

3) Psalm 50:2.